

Проблеми аудиту в Україні та шляхи їх подолання

У статті досліджено проблеми аудиту, проаналізовано чинники його розвитку в Україні.
аудит, господарська діяльність, ефективність

Постановка проблеми та її актуальність. Ринкова економіка висуває нові завдання у сфері контролю, від правильного вирішення яких залежать його подальший розвиток і удосконалення. Аудит в Україні є порівняно новим видом діяльності і тому, процес його розвитку супроводжується виникненням проблемних питань, що обумовлені впливом цілого ряду чинників і обставин: недосконалість вітчизняного законодавства з аудиту, незначний практичний досвід, відсутність методики з проведення та документування процесу аудиту. Постає необхідність обґрунтування підходу, який би дозволяв розглядати аудит як цілісну систему з розвинутою інфраструктурою та забезпеченням, оцінювати її ефективність, характер та ступінь впливу на суспільно-господарські процеси.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у становлення і розвиток аудиту в Україні зробили вчені: Біденко Д.С., Ф.Ф.Бутинець, С.Ф.Голов, А.М.Герасимович, Г.М.Давидов, , К.П.Дудка, В.Г., Білуха М.Т., Голованов О.М. та ін. Але багато теоретичних та практичних проблем залишаються невирішеними, тому проблеми вдосконалення аудиту в Україні є актуальними.

Цілі статті. Метою статті є дослідження факторів впливу на розвиток аудиту в Україні, виявлення чинників, що гальмують проведення вітчизняного аудиту і резервів підвищення його ефективності.

Виклад основного матеріалу. Говорячи про вдосконалення системи економічного контролю, мається на увазі, що контроль є єдиною функцією управління, яка оцінює надійність системи збору, зберігання та переробки виробничо-фінансової інформації господарських одиниць.

Другим аспектом, який реалізується через систему контролю, є приймання мір по стимулюванню інформаційних систем ревізійних одиниць до якісного виконання роботи. Ця функція контролю реалізується через органи виконавчої влади, а на вищому рівні управління - і через законодавчі [1; С. 218].

На жаль, сьогодні незалежний професійний аудит має багато проблем, до яких слід віднести наступні:

- відсутність розробленого економічного механізму регулювання аудиту, що включає в себе великі штрафні санкції за неякісні аудиторські перевірки, страхування аудиторської відповідальності (страхові фірми не підготовлені до масового страхування аудиторської відповідальності), розвиток цивілізованої конкуренції на ринку аудиторських послуг тощо;

- недосконалі законодавча база і досвід судового розгляду позовів щодо аудиторів (аудиторських фірм), немає методики оцінки розмірів збитку користувачів від неякісного аудиту;

- недостатня кількість методичних розробок з аудиторського контролю;

- брак певного досвіду аудиторської діяльності;

- недостатня кількість кваліфікованих аудиторських кадрів, а звідси - і неосвоєний ринок аудиторських послуг;

- відсутність типових форм документів з аудиту [2; С. 13]

Для створення думки про можливість контролю звітності будь-якої господарської одиниці, високий професіоналізм та об'єктивність аудиторів, неминуле покарання за економічні злочини, слід широко використовувати місцеву пресу і телебачення, демонструючи результати перевірок та того, до яких негативних змін у фінансовому стані призвело приховування ревізійною одиницею достовірних відомостей про її діяльність.

Розглядаючи систему контролю як інформаційну, неможливо не згадати той факт, що ймовірність перекручення даних про здійснені господарські операції зростає із збільшенням етапів переробки і каналів зв'язку, через які ця інформація проходить. Це означає, що шлях інформації від джерела до користувача повинен бути максимально скорочений. Реалізація цього принципу представляє складну економічну і політичну задачу в зв'язку з тим, що система контролю сильно підлягає впливу соціально-економічних факторів [3; С. 47].

Поряд з цим обов'язковими умовами якісного проведення аудиту, планування і документування цього процесу Аудиторською палатою України затверджено вимоги обов'язковості таких елементів організації процесу аудиту.

Стосовно оплати аудиторських послуг існують різні думки, але без сумніву, розмір оплати має відповідати обсягу і терміну виконання робіт. Суми, що отримують аудитори за проведення аудиту значно відрізняються в різних аудиторських фірмах. Проблема формування ціни на аудиторські послуги, поряд з названими вище – серйозна і існує вона саме в частині методики її визначення. Єдиної системи розрахунку вартості послуг аудиторської фірми в Україні не існує, тому аудитори часто використовують, власну систему ціноутворення. Основною проблемою при проведенні оцінки послуг аудитора є можливість завищення або заниження їх вартості, а це певною мірою насторожує замовника, особливо, при його першому зверненні до аудиторської фірми. Проте, сьогодні можна робити висновок про початок формування середніх цін серед аудиторських фірм

Також одним із проблемних питань на сьогодні є спроби з боку законодавців скасувати або значно звузити аудиторську діяльність, обов'язковість аудиту, усунути від аудиту приватних підприємців та малі приватні фірми тощо [4; С. 431].

Ще однією проблемою є перманентні спроби гармонізувати український аудит щодо його міжнародної теорії та практики, передусім, спираючись на досвід США. Одним з постійних ініціаторів “міжнародності” вітчизняного аудиту був і залишається Національний банк України. Аудит як наука, вже себе затвердив і за цією наукою буде майбутнє, але існує багато проблем, а особливо це підвищення рівня професійної компетентності аудиторів, організація контролю якості аудиторських робіт та послуг, розвиток правового поля аудиту в підприємстві, забезпечення реальної професійної незалежності аудитора та інше [5; С. 45].

Розвитку аудиту в Україні на даний час властиві риси переважно підтверджуючого, оскільки найбільша питома вага робіт зводиться саме до оцінки й підтвердженню ступеню обґрунтованості інформації в системі обліку й фінансової звітності підприємств-замовників.

Висновки. В умовах формування ринкових відносин та різноманітності форм власності існує нагальна потреба в удосконаленні функцій управління процесом виробництва, що викликало потребу створення системи професійного незалежного аудиту. Вдосконалення аудиту в Україні - це складний та багатогранний процес, який потребує: вдосконалення системи економічного контролю в країні в цілому шляхом вдосконалення структури; вдосконалення процедур і техніки аудиту, підвищення кваліфікації аудиторів.

Список літератури

1. Усач Б.Ф. Проблеми розвитку аудиту в Україні/ Б. Усач. – К.: Знання-Прес., 2007.- с.217-222.
2. Величко О. Аудит у розкритті інформації акціонерними товариствами // Бухгалтерський облік і аудит. 2006. - №10. – С. 11 – 14.

3. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р., із змінами та доповненнями // Урядовий кур'єр, - 2006. - №195. – С. 46-50.
4. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. Організація і методика аудиту: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2004. – 568с.
5. Редько О. Вітчизняний аудит, вибір вектора розвитку. // Бухгалтерський облік і аудит. - 2007. - №11. – С. 43 – 47.

Одержано 10.09.10